

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 1 sierpnia 2016 r.

Poz. 4888

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR KN-I.4131.1.236.2016.22 WOJEWODY WIELKOPOLSKIEGO

z dnia 26 lipca 2016 r.

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446)

orzekam

nieważność załącznika do załącznika nr 1 do uchwały nr XXIII/164/2016 Rady Gminy Gniezno z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie zasad udzielania stypendiów, zamieszkałym na terenie Gminy Gniezno uczniom szkół podstawowych oraz gimnazjów w zakresie następujących zwrotów:

- 1) Wnioskodawca oświadcza że jest świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia,
- 2) Uprzedzona(y) o odpowiedzialności karnej wynikającej z treści art. 233 § 1 kodeksu karnego potwierdzam własnoręcznym podpisem prawdziwość danych zamieszczonych we wniosku i załącznikach,
- 3) art. 233 § 1 kodeksu karnego: „kto składając fałszywe zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”

- ze względu na istotne naruszenie prawa.

Uzasadnienie

Przedmiotową uchwałą nr XXIII/164/2016 Rada Gminy Gniezno podjęła na sesji w dniu 27 czerwca 2016 r.

Jako podstawę prawną uchwały powołano: art. 18 ust. 2 pkt 14a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446), art. 90t ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156 z późn. zm.) oraz uchwałą nr XXIII/161/2016 Rady Gminy Gniezno z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia Programu wspierania zamieszkałych na terenie Gminy Gniezno, szczególnie uzdolnionych uczniów szkół podstawowych i gimnazjów.

Uchwałą doręczono Wojewodzie Wielkopolskiemu w dniu 1 lipca 2016 r.

Dokonując oceny legalności przedłożonej do oceny uchwały organ nadzoru stwierdził, co następuje:

Uchwałą nr XXIII/164/2016 z dnia 27 czerwca 2016 r. Rada Gminy Gniezno uchwaliła Regulamin przyznawania stypendiów dla zamieszkałych na terenie Gminy Gniezno szczególnie uzdolnionych uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Regulamin ten stanowi załącznik nr 1 do ocenianej uchwały. Z kolei załącznikiem do przedmiotowego Regulaminu jest wzór wniosku o przyznanie stypendium. We wzorze wniosku – w jego części III - Rada zamieściła treść następującego oświadczenia: „Wnioskodawca oświadcza że jest świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”, natomiast w „Pouczeniu”: „Uprzedzona(y) o odpowiedzialności karnej wynikającej z treści art. 233 § 1 kodeksu karnego potwierdzam własnoręcznym podpisem prawdziwość danych zamieszczonych we wniosku i załącznikach”.

W dalszej części „Pouczenia” Rada przytoczyła treść przepisu art. 233 § 1 Kodeksu karnego: „kto składając fałszywe zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.

W ocenie organu nadzoru obligowanie wnioskodawcy do składania oświadczeń według ustalonej przez Radę treści nie znajduje uzasadnienia prawnego. Przepis art. 233 § 1 (ani też żaden z pozostałych przepisów art. 233) ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 Nr 88, poz. 553 z późn. zm.; dalej: Kodeks karny) nie stanowi podstawy przypisania odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia przez wnioskodawcę w postępowaniu o przyznanie stypendium, o którym mowa w art. 90t ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Postanowienia art. 233 ustawy karnej dotyczą przestępstw składania fałszywych: zeznań (§ 1 - 3), opinii, ekspertyz lub tłumaczeń (§ 4 - 4a) oraz oświadczeń (§ 6).

Przepis art. 233 § 1 Kodeksu karnego wprowadza odpowiedzialność karną za zeznawanie nieprawdy lub zatajanie prawdy, stanowiąc: *kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Zgodnie z § 1a jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. W § 2 ustawodawca przyjął, iż warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie. W przepisie § 3 przewidziana została klauzula niekaralności, a w przepisie § 5 możliwość nadzwyczajnego złagodzenia kary i odstąpienia od jej wymierzenia.*

Podkreślić należy, że przestępstwa fałszywych zeznań można dopuścić się w postępowaniu sądowym albo też w innym postępowaniu, przy czym ustawodawca wymaga, by było to postępowanie prowadzone na podstawie ustawy. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 2 lutego 2004 r. (sygn. akt V KK 168/03) wyjaśnił: „Zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy przez świadka w postępowaniu innym niż sądowe wypełnia znamię czynności sprawczej przestępstwa określonego w art. 233 § 1 k.k. wtedy, gdy toczy się ono na podstawie ustawy, której przepisy stanowią, że zeznanie świadka służy za dowód w tym postępowaniu i uprawniają zarazem przyjmującego zeznanie do uprzedzenia świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie”.

Ustawodawca w art. 233 § 6 rozciąga odpowiedzialność za składanie fałszywych zeznań również na składanie fałszywych oświadczeń przyjmując, że *przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.* Wojewódzki Sąd Administracyjny w Kielcach w wyroku z dnia 25 października 2012 r. (sygn. akt I SA/Ke 506/12) stwierdził, że: „jeżeli ustawodawca zamierza nadać wymaganym oświadczeniom składanym przez zainteresowane podmioty rygor odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń (zeznań), to rygor ten wprowadza wprost do ustawy i dopiero wówczas, w razie przeniesienia kompetencji do określenia przez organ samorządu wzoru informacji i deklaracji, winien przewidzieć w treści upoważnienia wymóg pouczenia o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń (zeznań)”.

Odnosząc powyższe do badanej uchwały stwierdzić należy, iż postępowanie w sprawie o przyznanie stypendium, o którym mowa w art. 90t ust. 4 ustawy o systemie oświaty, nie jest postępowaniem w rozumieniu art. 233 § 1 Kodeksu karnego. Czynności z zakresu przyznawania i wypłacania przedmiotowego stypendium nie są bowiem czynnościami dokonywanymi na podstawie ustawy, ale na podstawie uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego podjętej w oparciu o upoważnienie zawarte w art. 90t ust. 4 ustawy o systemie oświaty. W myśl tejże regulacji, *w przypadku przyjęcia programów, o których mowa w ust. 1* (tj. regionalnych lub lokalnych programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży lub wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży), *organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa szczegółowe warunki udzielania pomocy dzieciom i młodzieży, formy i zakres tej pomocy, w tym stypendia dla uzdolnionych uczniów oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając w szczególności przedsięwzięcia sprzyjające eliminowaniu barier edukacyjnych, a także osoby lub grupy osób uprawnione do pomocy oraz potrzeby edukacyjne na danym obszarze.*

Możliwości odebrania pod rygorem odpowiedzialności karnej omawianych oświadczeń od wnioskodawcy w postępowaniu o przyznanie stypendium, o którym mowa w art. 90t ust. 4 ustawy o

systemie oświaty, nie przewidują również przepisy ustaw stanowiących podstawę prawną podjęcia przedmiotowej uchwały, tj. ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o samorządzie gminnym. W konsekwencji wyklucza to zastosowanie w omawianej sprawie także przepisu art. 233 § 6 Kodeksu karnego.

Skoro żaden z przepisów ustaw upoważniających do podjęcia przedmiotowej uchwały nie daje podstaw do odebrania wskazanych oświadczeń pod rygorem odpowiedzialności karnej, to uznać należy, iż kwestionowane zapisy zawarte w treści uchwalonego przez Radę Gminy Gniezno wzorze wniosku wykraczają poza zakres kompetencji rady gminy. Uchybienie to stanowi istotne naruszenie prawa, tj. normy upoważniającej wynikającej z art. 90t ust. 4 ustawy o systemie oświaty, skutkujące koniecznością stwierdzenia nieważności uchwały w części dotkniętej stwierdzonymi wadami prawnymi.

Badana uchwała jest aktem prawa miejscowego, co oznacza, że organ stanowiący musi ściśle dostosować podejmowane regulacje do zakresu upoważnienia ustawowego. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 94 przyznała organom samorządu terytorialnego kompetencję do ustanawiania - na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie - aktów prawa miejscowego obowiązującego na obszarze działania tych organów. Zobligowała także organy władzy publicznej do działania na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji RP). Konstytucyjna zasada praworządności wyrażona w art. 7 w zw. z art. 94 Konstytucji RP wymaga, żeby materia regulowana wydanym aktem normatywnym wynikała z upoważnienia ustawowego i nie przekraczała zakresu tego upoważnienia. Każde unormowanie wykraczające poza udzielone upoważnienie jest naruszeniem normy upoważniającej i zarazem naruszeniem konstytucyjnych warunków legalności aktu prawa miejscowego wydanego na podstawie upoważnienia ustawowego (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 grudnia 2011 r.; sygn. akt II OSK 2058/11).

Niezależnie od powyższego zaakcentować należy, że z dniem 15 kwietnia 2016 r. treść art. 233 § 1 Kodeksu karnego uległa zmianie. Zgodnie z obecnie obowiązującym brzmieniem tego przepisu przestępstwo składania fałszywych zeznań zagrożone jest karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8 (a nie, jak przyjęła Rada Gminy Gniezno, 3 lat pozbawienia wolności).

Wobec powyższego, należało orzec jak w sentencji.

Pouczenie: Niniejsze rozstrzygnięcie nadzorcze może być zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od daty jego doręczenia, za pośrednictwem Wojewody Wielkopolskiego.

Wojewoda Wielkopolski

(-) Zbigniew Hoffmann